

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3249/2019. (X. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.638/2017/11. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A felszámolás alatt álló HÚSLÚD Mezőgazdasági és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: indítványozó) felszámolója jogi képviselő útján (dr. Apor Roland ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.638/2017/11. számú, valamint a Debreceni Ítéltábla Fpkhf.III.30.128/2017/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az (akkor még felszámolás alatt nem álló) indítványozó egy másik, felszámolás alatt álló gazdasági társaság (a továbbiakban: adós) felszámolója felé hitelezői igényt jelentett be szerződésszegés miatti kártérítés, ennek késedelmi kamatai, az adós által korábban késedelmesen megfizetett számlák utáni késedelmi kamat, ügyvédi költség és regisztrációs díj címén, összességében mintegy 128 millió forint értékben. A felszámoló a bejelentett hitelezői igényt nem ismerte el, ezért azt 2016. január 27-én elbírálás végett beterjesztette az elsőfokon eljáró Debreceni Törvényszékhez.
- [4] A vitatott igény elbírálására irányuló eljárás alatt 2016. május 31-én az adós egyezséget kötött a hitelezőivel, mely a felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Kúria 2016. december 15-én hozott végzése következtében jóváhagyásra került, az adós felszámolása iránti eljárás befejeződött; ez 2017. január 10-én a cégnyilvántartásba is bejegyzésre került.
- [5] A Debreceni Törvényszék 2017. január 19-én kelt végzésével a hitelezői igénybejelentést elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Debreceni Ítéltábla a hitelező vitatott igénybejelentésével kapcsolatos eljárást megszüntette. A bíróság rögzítette, hogy az adós felszámolása iránti hitelezői kérelem előterjesztésének időpontjára tekintettel a 2015. március 17. napján hatályos a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) rendelkezéseit kell az eljárás során alkalmazni. A bíróság – elemezve a Cstv.-ben szabályozott hitelezői igény elbírálásának intézményét – arra a következtetésre jutott, hogy annak célja az, hogy „az adóssal szemben a felszámolási eljárásban igényét érvényesíteni kívánó fél és a felszámoló között az igény megalapozottsága tekintetében keletkezett jogvitát a felszámolási eljárásban a bíróság bírálja el, és az igénye el nem ismerése miatt a jogsérelmet szenvedett felet a felszámolóval szemben jogvédelemben részesítse”. Ennek következtében, ha az adós elleni felszámolási eljárás jogerősen megszűnik, „akkor a vitatott hitelezői igény elbírálása iránti eljárás sem folytatható, annak ugyanis feltétele a jogerősen elrendelt felszámolási eljárás folyamatban léte”.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a Debreceni Ítéltábla jogerős végzését, annak helyes indokaira tekintettel, hatályában fenntartotta. A Kúria végzése utalt arra, hogy hivatalos tudomása szerint „az egyezés tartalmazza az adós kötelezettségvállalását: a vitatott hitelezői igény jogosultjai részére a jogerős bírósági határozatban foglalt fizetési kötelezettségét teljesíti, s addig, amíg a vitatott hitelezői igény elbírálása tárgyában jogerős bírósági határozat meghozatalára nem kerül sor, a vitatott hitelezőknek járó, saját csoportja szerinti kielégítésének megfelelő összeget elkülönítetten kezel a Cstv. 44. § (3) és (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően. Nem vitásan ez a kötelezettség az adóst nemcsak abban az esetben terheli, ha a felszámolási eljárás során megindult, vitatott igény elbírálására irányuló eljárásban születik érdemi határozat, hiszen ez

az eljárás – a fentiekben kifejtettek miatt – az egyezség jogerős jóváhagyása és a felszámolási eljárás miatt már nem folytatódhat (ezt maga az egyezség eredményezi). Ugyanakkor vitatott igény esetén – ha a felszámolási eljárás befejezésére jóváhagyott egyezség miatt kerül sor – a hitelező nincs elzárva attól, hogy az adóssal szembeni követelését peres eljárásban érvényesítse. Az adósnak a követelés jogerős érdemi elbírálása után kell a hitelezőnek az egyezségben meghatározott arányú követelését teljesítenie.”

- [7] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát; nézete szerint a Kúria, valamint a Debreceni Ítéltábla – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény rendelkezései értelmében érdemi döntésnek minősülő – végzése ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a bíróságok érdemben nem vizsgálták meg a fellebbezését, hanem a vitatott hitelezői igényével kapcsolatos eljárást megszüntették; ilyen tartalmú döntések meghozatalára pedig nem lett volna lehetőségük.
- [8] Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a bírói döntéssel szemben igénybe vehető jogorvoslat esetén alaptörvényi szinten érvényesül az a követelmény, hogy a jogvédelemnek hatékonynak kell lennie és a jogorvoslat képes kell hogy legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. Nézete szerint a bíróságok végzései a Cstv. 44. § (3)–(4) bekezdéseinek, a 45/A. § (1) bekezdésének és a 46. § (6) bekezdésének *contra legem* alkalmazásával utasították el érdemi vizsgálat nélkül a fellebbezését és szüntették meg a vitatott hitelezői igényével kapcsolatos eljárást. Ezzel Alaptörvénybe ütköző módon megfosztották őt attól a jogától, hogy hatékony jogorvoslattal éljen a jogos érdekeit sértő döntéssel szemben. Az indítványozó álláspontja szerint – szemben a vitatott bírósági végzésekben foglaltakkal – a vitatott hitelezői igény elbírálásának nem feltétele a jogerősen elrendelt felszámolási eljárás folyamatban léte, azt a felszámolás jogerős befejezését követően is el lehet és el is kell bírálni. Hivatkozott továbbá a Cstv. 2017. július 1-jétől hatályos (a felszámolási zárómérleg elkészítésével kapcsolatos) 52. § (2) bekezdésének új szövegére, melynek megalkotására a módosító törvényjavaslat miniszteri indokolása szerint „a Cstv.-ben található joghézagok, illetve ellentmondások megszüntetése érdekében, a joggyakorlat tapasztalatai alapján (!) került sor”. Az indítványozó nézete szerint elveszett a jogorvoslathoz való joga, mivel az elsőfokú végzés ellen benyújtott fellebbezése érdemben nem került elbírálásra.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogának sérelmével kapcsolatban az indítványozó kifejtette, hogy álláspontja szerint eleve nem lehet tisztességes az az eljárás, amely megfoszt valakit a hatékony jogorvoslat lehetőségétől, ezért a jogorvoslathoz való jogának sérelmével összefüggésben a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is sérült. A Kúria a Cstv. *contra legem* alkalmazásával hagyta helyben a másodfokú végzést, ez pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével is ellentétes. Az indítványozó nézete szerint az is megalapozza a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelmét, hogy a Kúria az általa bemutatott következetes bírói gyakorlatot indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta és azzal teljesen ellentétes jogalkalmazással utasította el a felülvizsgálati kérelmét. Ezzel sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, indokolt döntéshez való joga.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek, a támadott végzéseket az Alkotmánybíróság eljárásában eljárást lezáró döntéseknek kell tekinteni, az indítványozó érintettnek tekintendő és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [11] 4.1. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény

összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában mind az Alaptörvény XXVIII. cikk (7), mind az (1) bekezdéséhez kapcsolódóan a Kúria, illetve a Debreceni Ítéltábla törvényértelmezését (konkrétan a Cstv. egyes rendelkezéseinek értelmezését) vitatta. A bíróságok jogértelmezése szerint a hitelezői igény benyújtásának alapjául szolgáló igények (jelen esetben szerződésszegéssel okozott kár és járulékai megtérítésére irányuló igény) a felszámolási eljárás – egyezséggel történő – lezárását követően hitelezői igényként már nem, hanem csak külön peres eljárásban érvényesíthetők. Az indítványozó álláspontja ezzel szemben az, hogy a felszámolási eljárás lezárásától függetlenül, a vitatott hitelezői igénybejelentéssel kapcsolatos nemperes eljárásban kell a bíróságoknak dönteniük a kártérítésről (mint bejelentett hitelezői igényről).
- [13] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány lényegében olyan, a bíróságok jogalkalmazási és törvényértelmezési hatáskörébe tartozó kérdést vitat, amelyet az Alkotmánybíróság – a korábbiakban idézett határozataiból is kitűnően – nem bírálhat felül. A bíróságok részletes indokolással támasztották alá jogi álláspontjukat, melyből kitűnően az indítványozó nincs elzárva attól, hogy az eredeti igényét – más perben – érvényesítse; az ennek megtérítésére szolgáló pénzeszközöket pedig az érdemi döntés meghozataláig elkülönítetten kell az adósnak kezelnie.
- [14] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: önmagában az, ha a fellebbezés vagy felülvizsgálat folytán eljáró bíróságok azt észlelik, hogy az eljárás megszüntetésének van vagy lett volna helye és az eljárást megszüntetik, és így a fellebbezés, illetve a felülvizsgálati kérelem nem kerül érdemi elbírálásra, nem jelenti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslati jog sérelmét.
- [15] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2019. október 8.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1268/2018.

